प्रश्न पत्र – तृतीय / QUESTION PAPER – III

अनुक्रमांक / Roll No. (अंकों में / In figures) :

(शब्दों में / In Words) ....

विषय / Subject :

Sanskrit

कोड / Code : 25

3250481

पुस्तिका में पृष्ठों की संख्या /
Number of Pages in Booklet : 16

Sanskrit
25 (A) 3
विषय कोड बुकलेट सीरीज

पुस्तिका में प्रश्नों की संख्या /
Number of Questions in Booklet : 75

समय / Time : $2\frac{1}{2}$ घंटे / Hours

पूर्णांक / Maximum Marks : 150

INSTRUCTIONS

1. Answer all questions.
2. All questions carry equal marks.
3. Only one answer is to be given for each question.
4. If more than one answers are marked, it would be treated as wrong answer.
5. Each question has four alternative responses marked serially as 1, 2, 3, 4. You have to darken the correct answer.
6. There will be no negative marking for wrong answer.
7. The candidate should ensure that Roll Number, Subject Code and Series Code on the Question Paper Booklet and Answer Sheet must be same after opening the envelopes. In case they are different, a candidate must obtain another Question Paper of the same series. Candidate himself shall be responsible for ensuring this.
8. Mobile Phone or any other electronic gadget in the examination hall is strictly prohibited. A candidate found with any of such objectionable material with him/her will be strictly dealt as per rules.
9. The candidate will be allowed to carry the carbon print-out of OMR Response Sheet with them on conclusion of the examination.
10. If there is any sort of ambiguity/mistake either of printing or factual nature then out of Hindi and English Version of the question, the English Version will be treated as standard.

Warning : If a candidate is found copying or if any unauthorised material is found in his/her possession, F.I.R. would be lodged against him/her in the Police Station and he/she would liable to be prosecuted under Section 3 of the R.P.E. (Prevention of Unfairmeans) Act, 1992. Commission may also debar him/her permanently from all future examinations of the Commission.

निर्देश

1. सभी प्रश्नों के उत्तर दीजिए ।
2. सभी प्रश्नों के अंक समान हैं ।
3. प्रत्येक प्रश्न का केवल एक ही उत्तर दीजिए।
4. एक से अधिक उत्तर देने की दशा में प्रश्न के उत्तर को गलत माना जाएगा ।
5. प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं, जिन्हें क्रमशः 1, 2, 3, 4 अंकित किया गया है। अभ्यर्थी सही उत्तर वाले गोलें को काला करें ।
6. गलत उत्तर के लिए ऋणात्मक अंकन नहीं किया जाएगा ।
7. प्रश्न–पत्र पुस्तिका एवं उत्तर पत्रक के लिफाफे की सील खोलने पर परीक्षार्थी यह सुनिश्चित कर लें कि उसके प्रश्न–पत्र पुस्तिका एवं उत्तर पत्रक पर समान रूप से अनुक्रमांक, विषय कोड एवं प्रश्न पुस्तिका की सीरीज अंकित है । इसमें कोई भिन्नता हो तो वीक्षक से प्रश्न–पत्र की ही सीरीज वाला दूसरा प्रश्न–पत्र का लिफाफा प्राप्त कर लें । ऐसा न करने पर जिम्मेदारी अभ्यर्थी की होगी ।
8. मोबाईल फोन अथवा इलेक्ट्रोनिक यंत्र का परीक्षा हॉल में प्रयोग पूर्णतया वर्जित हैं। यदि किसी अभ्यर्थी के पास ऐसी कोई वर्जित सामग्री मिलती है तो उसके विरुद्ध आयोग द्वारा नियमानुसार कार्यवाही की जायेगी।
9. अभ्यर्थी अपने साथ उत्तर पत्रक की संलग्न कार्बन प्रति अपने साथ ले जा सकते हैं ।
10. यदि किसी प्रश्न में किसी प्रकार की कोई मुद्रण या तथ्यात्मक प्रकार की त्रुटि हो तो प्रश्न के हिन्दी तथा अंग्रेजी रूपान्तरों में से अंग्रेजी रूपान्तर मान्य होगा ।

चेतावनी : अगर कोई अभ्यर्थी नकल करते पकड़ा जाता है या उसके पास से कोई अनधिकृत सामग्री पाई जाती है, तो उस अभ्यर्थी के विरुद्ध पुलिस में प्राथमिकी दर्ज कराई जायेगी और आर. पी. ई. (अनुचित साधनों की रोकथाम) अधिनियम, 1992 के नियम 3 के तहत कार्यवाही की जायेगी। साथ ही आयोग ऐसे अभ्यर्थी को भविष्य में होने वाली आयोग की समस्त परीक्षाओं से विवर्जित कर सकता है।

25 25 25 25 25

25 25 25 25 25

1 कः देवः 'रत्नधातमम्' इति रूपेण उक्तः ?

(1) अग्निः

(2) इन्द्रः

(3) वरुणः

(4) विष्णुः

2 'अपां नपात्' इति कः देवः कथितः ?

(1) अश्विनौ

(2) वायुः

(3) इन्द्रः

(4) बृहस्पतिः

3 'सहस्राक्षः' इति कस्य देवस्य विशेषणमस्ति ?

(1) वरुणस्य

(2) पुरुषस्य

(3) यमस्य

(4) वायोः

4 'भूतस्य जातः पतिरेक आसीत्' इति कस्मै देवाय कथितम् ?

(1) पुरुषाय

(2) इन्द्राय

(3) विष्णवे

(4) हिरण्यगर्भाय

5 पृथिवीसूक्तं केन वेदेन सम्बद्धमस्ति ?

(1) सामवेदेन

(2) अथर्ववेदेन

(3) धनुर्वेदेन

(4) यजुर्वेदेन

6 ऐतरेयब्राह्मणं केन वेदेन सम्बद्धमस्ति ?

(1) यजुर्वेदेन

(2) आयुर्वेदेन

(3) ऋग्वेदेन

(4) सामवेदेन

7 यमेन त्रयः वराः कस्मै दत्ताः ?

(1) शुनःशेपाय

(2) अर्जुनाय

(3) नचिकेतसे

(4) हनुमते

8 छन्दः वेदपुरुषस्य किमङ्गं कथितम् ?

(1) पादौ

(2) मुखम्

(3) नेत्रम्

(4) श्रोत्रम्

9 'वज्री' इति कस्य देवस्य विशेषणम् अस्ति ?

(1) यमस्य

(2) विष्णोः

(3) सवितुः

(4) इन्द्रस्य

10 निपाताः कतिविधाः सन्ति ?

(1) षड्विधाः

(2) त्रिविधाः

(3) चतुर्विधाः

(4) पञ्चविधाः

25
25
25
25
25

25 25 25 25 25

11 गच्छतीति कस्य निर्वचनम् अस्ति ?

(1) गौरित्यस्य

(2) गतेः

(3) गीतस्य

(4) गेयस्य

12 'भू' धातोः लिट्लकारे प्रथमपुरुषे बहुवचनस्य किं रूपम् अस्ति ?

(1) बभूव

(2) बभूवुः

(3) बभूविथ

(4) बभूविम

13 'शिष्यः' इत्यत्र शास् धातोः इकारादेशः केन सूत्रेण जातः ?

(1) अचः इत्

(2) इटि च

(3) शास इदङ्हलोः

(4) ईद्यति

14 'वैकुण्ठं शेते हरिः' इति उदाहरणं कस्य सूत्रस्य अस्ति ?

(1) अधिशीङ्स्थासां कर्म

(2) अकथितं च

(3) उपान्वध्याङ्वसः

(4) कर्मप्रवचनीयस्य

15 'साकम्' इति उपपदस्य योगे का विभक्तिः प्रयुज्यते ?

(1) द्वितीया

(2) तृतीया

(3) चतुर्थी

(4) पञ्चमी

16 'अक्ष्णा काणः' इत्यत्र केन सूत्रेण विभक्तिः भवति ?

(1) तृतीया च

(2) भीत्यर्थं भये

(3) हेतौ

(4) येनाङ्गविकारः

17 'स्वस्ति'योगे का विभक्तिः भवति ?

(1) चतुर्थी

(2) प्रथमा

(3) सप्तमी

(4) षष्ठी

18 'हिमवतः गङ्गा प्रभवति' इत्यत्र केन सूत्रेण विभक्तिभवति ?

(1) जनिकर्तुः प्रकृतिः

(2) भुवःप्रभवः

(3) सप्तम्यधिकरणे च

(4) अकथितञ्च

19 आचार्यस्य पत्नी का कथिता ?

(1) आचार्या

(2) आचार्यी

(3) आचार्याणी

(4) आचार्यिणी

20 'हार्यम्' इत्यत्र कः प्रत्ययः ?

(1) त्यप्

(2) क्यप्

(3) यत्

(4) ण्यत्

25
25
25
25
25

25 25 25 25 25

21 'गौरी' इति शब्दस्य का संज्ञा भवति ?

(1) ति

(2) घु

(3) नदी

(4) निष्ठा

22 'दा' धातोः क्तप्रत्यये कृते किं रूपं भवति ?

(1) दत्तम

(2) दातम्

(3) देतम्

(4) दौतम्

23 प्रातिपदिकार्थे का विभक्तिर्भवति ?

(1) सप्तमी

(2) चतुर्थी

(3) द्वितीया

(4) प्रथमा

24 'स्पृहेरीप्सितः' इति सूत्रेण का विभक्तिर्भवति ?

(1) प्रथमा

(2) चतुर्थी

(3) पञ्चमी

(4) षष्ठी

25 व्याकरणस्य कति मुख्यानि प्रयोजनानि सन्ति ?

(1) पञ्च

(2) सप्त

(3) अष्टौ

(4) दश

26 द्विगुसमासः कस्मिन् वचने प्रयुज्यते ?

(1) द्विवचने

(2) एकवचने

(3) बहुवचने

(4) न कस्मिनापि

27 बहुव्रीहौ कः पदार्थः मुख्यः ?

(1) प्रथमपदार्थः

(2) अन्यपदार्थः

(3) उत्तरपदार्थः

(4) पूर्वपदार्थः

28 वैयाकरणाः शब्दं मन्यन्ते–

(1) असिद्धम्

(2) नित्यानित्यम्

(3) अनित्यम्

(4) नित्यम्

29 ध्वनिपरिवर्तनस्य वाह्यकारणमस्ति–

(1) सहजीकरणम्

(2) स्वभावकरणम्

(3) ज्ञानकरणम्

(4) रूपकरणम्

30 कारकाणि कति सन्ति ?

(1) पञ्च

(2) सप्त

(3) षट्

(4) अष्टौ

25
25
25
25
25

25
25
25
25
25

31 'सिद्धे शब्दार्थसम्बन्धे' इति कस्मिन् ग्रन्थे निगदितम्–

(1) महाभाष्ये

(2) अष्टाध्याय्याम्

(3) काव्यप्रकाशे

(4) ध्वन्यालोके

32 यास्कानुसारं 'आख्यात' इत्यस्य किं लक्षणम् ?

(1) सत्त्वप्रधानम्

(2) भावप्रधानमाख्यातम्

(3) पदप्रधानम्

(4) अपदप्रधानम्

33 निरुक्तस्य रचयिता कः ?

(1) वसिष्ठः

(2) विश्वामित्रः

(3) यास्कः

(4) कात्यायनः

34 'समाम्नायः समाम्नातः' इत्यत्र 'समाम्नायः' इत्यनेन कः अभिप्रेतः ?

(1) छन्दः

(2) कल्पः

(3) व्याकरणम्

(4) निघण्टुः

35 पञ्चमहायज्ञेषु कः न गण्यते ?

(1) पितृयज्ञः

(2) देवयज्ञः

(3) ब्रह्मयज्ञः

(4) मातृयज्ञः

36 महतः विकारः कः ?

(1) तन्मात्राः

(2) अहङ्कारः

(3) पञ्चभूतानि

(4) प्रधानम्

37 लिङ्गशरीरे कति तत्त्वानि भवन्ति ?

(1) चतुर्दश

(2) पञ्चदश

(3) सप्तदश

(4) द्वादश

38 जीवन्मुक्तस्य वर्णनं कुत्र वर्तते ?

(1) वेदान्तसारे

(2) तर्कसंग्रहे

(3) तर्कभाषायाम्

(4) सांख्यकारिकायाम्

39 वेदान्तस्य मुख्यो ग्रन्थोऽस्ति ?

(1) शाङ्करभाष्यम्

(2) ब्रह्मसूत्रम्

(3) वेदान्तसारः

(4) तर्कभाषा

40 सांख्यशास्त्रस्य आद्यः प्रवर्तकः कः ?

(1) गौतमः

(2) बादरायणः

(3) कपिलः

(4) वसिष्ठः

25
25
25
25
25

41 'सत्-चिद्-आनन्द' इति विशेषणं वर्तते–
(1) इन्द्रस्य
(2) वरुणस्य
(3) यमस्य
(4) ब्रह्मणः

42 तर्कसंग्रहस्य प्रणेता कः ?
(1) केशवमिश्रः
(2) अन्नंभट्टः
(3) सदानन्दः
(4) कपिलः

43 'अहं ब्रह्मास्मि' इति वाक्यमस्ति–
(1) उपदेशवाक्यम्
(2) कान्तवाक्यम्
(3) अनुभववाक्यम्
(4) प्रभुवाक्यम्

44 अर्थसंग्रहे कतिविधा भावना स्वीकृता ?
(1) त्रिविधा
(2) द्विविधा
(3) चतुर्विधा
(4) पञ्चविधा

45 'कार्यं सत्' इति सिद्धान्तः कस्मिन् दर्शने स्वीकृतः ?
(1) सांख्यदर्शने
(2) वेदान्तदर्शने
(3) न्यायदर्शने
(4) योगदर्शने

46 लघुत्रय्यां कस्य काव्यस्य गणना भवति ?
(1) किरातार्जुनीयस्य
(2) मेघदूतस्य
(3) नैषधस्य
(4) शिशुपालवधस्य

47 बुद्धचरितस्य अङ्गीरसः कः ?

(1) शृङ्गारः

(2) वीभत्सः

(3) शान्तः

(4) भयानकः

48 लावणकदाहकथा कस्मिन् रूपके घटिता आसीत् ?

(1) स्वप्नवासवदत्तायाम्

(2) मध्यमव्यायोगे

(3) वेणीसंहारे

(4) मालविकाग्निमित्रे

49 'दशकुमारचरितम्' केन प्रणीतम् ?

(1) सुबन्धुना

(2) दण्डिना

(3) बाणेन

(4) अम्बिकादत्तव्यासेन

50 'श्री' इति शब्देन कस्य काव्यस्य मङ्गलाचरणं-प्रारभ्यते ?

(1) शिशुपालवधस्य

(2) मेघदूतस्य

(3) कुमारसम्भवस्य

(4) ऋतुसंहारस्य

51 मृच्छकटिकस्य नायिका का ?

(1) मालविका

(2) सुसंगता

(3) सागरिका

(4) वसन्तसेना

52 'यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः' इत्युक्तिः कस्मिन् ग्रन्थे प्राप्यते ?

(1) अर्थशास्त्रे

(2) आपस्तम्बगृह्यसूत्रे

(3) मनुस्मृतौ

(4) याज्ञवल्क्यस्मृतौ

25 25 25 25 25

25
25
25
25
25

53 कादम्बर्याः प्रणेता कः ?
(1) बाणभट्टः
(2) सुबन्धुः
(3) माघः
(4) दण्डी

54 चन्द्रापीडः कस्य पुत्रः आसीत् ?
(1) शुकनासस्य
(2) तारापीडस्य
(3) पुण्डरीकस्य
(4) वैशम्पायनस्य

55 संस्कृतसाहित्ये आदिकविरूपेण कः प्रसिद्धः ?
(1) याज्ञवल्क्यः
(2) शुकनासः
(3) व्यासः
(4) वाल्मीकिः

56 केन ऋषिणा रामलक्ष्मणौ यज्ञरक्षार्थं याचितौ ?
(1) शृङ्गेण
(2) विश्वामित्रेण
(3) अत्रिणा
(4) पुलस्त्येन

57 रामः ताडकावधं कस्य आज्ञया चकार ?
(1) याज्ञवल्क्यस्य
(2) जनकस्य
(3) दशरथस्य
(4) विश्वामित्रस्य

58 मन्दोदर्याः पतिः कः ?
(1) रावणः
(2) कुम्भकर्णः
(3) विभीषणः
(4) पुलस्त्यः

59 क्रौञ्चवधं विलोक्य 'मा निषाद प्रतिष्ठां त्वमगमः शाश्वतीः समाः' इति श्लोकं कः उच्चारितवान् ?

(1) विश्वामित्रः
(2) वाल्मीकिः
(3) परशुरामः
(4) भृगुः

60 शान्तनोः पुत्रस्य नाम किम् ?

(1) भीष्मः
(2) अर्जुनः
(3) जनमेजयः
(4) आरुणिः

61 परीक्षितस्य पितामहः कः आसीत् ?

(1) भीमः
(2) अर्जुनः
(3) शान्तनुः
(4) भरतः

62 'यदिहास्ति तदन्यत्र यन्नेहास्ति न तत्क्वचित्' इत्युक्तिः कस्य कृते प्रसिद्ध ?

(1) धर्मशास्त्रस्य कृते
(2) अर्थशास्त्रस्य कृते
(3) रामायणस्य कृते
(4) महाभारतस्य कृते

63 महाभारतस्य प्रथमं नाम किमस्ति ?

(1) अर्थशास्त्रम्
(2) विजयः
(3) जयः
(4) धर्मः

64 पञ्चलक्षणम् इति कस्य कृते उक्तम् ?

(1) पुराणस्य कृते
(2) रामायणस्य कृते
(3) महाभारतस्य कृते
(4) धर्मशास्त्रस्य कृते

25
25
25
25
25

25 25 25 25 25

65 'इतिहासपुराणाभ्यां वेदं समुपबृंहयेत्' इत्युक्तिः कस्य वर्तते ?
(1) गृह्यसूत्रे
(2) रामायणे
(3) काव्यप्रकाशे
(4) आपस्तम्बधर्मसूत्रे

66 श्रीमद्भागवतपुराणे कति स्कन्धाः सन्ति ?
(1) एकादश
(2) दश
(3) द्वादश
(4) चतुर्दश

67 काव्यप्रकाशे स्वीकृतेषु षट्प्रयोजनेषु मौलिभूतं प्रयोजनं किम् ?
(1) सद्यः परनिर्वृतये
(2) कान्तासम्मिततयोपयुजे
(3) अर्थकृते
(4) यशसे

68 काव्यभेदेषु गुणीभूतव्यङ्ग्यनाम्ना कः भेदः निगदितः ?
(1) अधमकाव्यभेदः
(2) उत्तमोत्तमकाव्यभेदः
(3) मध्यमकाव्यभेदः
(4) उत्तमकाव्यभेदः

69 वाचकः कीदृशमर्थम् अभिधत्ते ?
(1) साक्षात्संकेतितम् अर्थम्
(2) लक्ष्यार्थम्
(3) व्यङ्ग्यार्थम्
(4) तात्पर्यार्थम्

70 'लक्षणा तेन षड्विधा' इति केन आचार्येण उक्तम् ?
(1) विश्वनाथेन
(2) मम्मटाचार्येण
(3) अपय्यदीक्षितेन
(4) महिमभट्टेन

71 'तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्कृती पुनः क्वापि' इत्यत्र विशेष्यपदं किम् ?

(1) शब्दार्थौ

(2) अदोषौ

(3) सगुणौ

(4) अनलङ्कृती

72 'रसोऽनुमेयः' इति केन कथितम् ?

(1) भट्टनायकेन

(2) अभिनवगुप्तेन

(3) शङ्कुकेन

(4) भट्टनारायणेन

73 'वाच्य एव वाक्यार्थः' इति केषां मतमस्ति ?

(1) नैयायिकानाम् मतम्

(2) बौद्धानाम् मतम्

(3) अभिहितान्वयवादिनां मतम्

(4) अन्विताभिधानवादिनां मतम्

74 ध्वनिसिद्धान्तस्य प्रवर्तकः कः ?

(1) आनन्दवर्धनः

(2) कुन्तकः

(3) मम्मटः

(4) महिमभट्टः

75 अविवक्षितवाच्यध्वनिः कतिविधः ?

(1) चतुर्विधः

(2) त्रिविधः

(3) पञ्चविधः

(4) द्विविधः

25
25
25
25
25

રફ કામ માટે જગ્યા